

Sagn fra Svenskekrigen 1658—60.

Det ser jo ud, som Svenskerne havde været her!

Denne Talemåde, der nu har havt sit Hjemsted i Folkemunde i de sidste 250 År viser tydeligt nok, hvor fortvivlet og forvirret Forholdene i hine forsvundne og ulykkelige Tider må have været, thi vi hører kun Talemåden, når noget rent ud forstyrret og uhyggeligt viser sig for os.

1.

En svensk Dragon kom ridende fra Egeskov ved Solopgang og sang paa en Salme. Da han var nær ved Kværndrup, skød en af Sognemændene ham. Det skete paa Vejen, der fortsættes i Kirkestien hen mod Landevejen, den hedder «Ramsherred». For denne

Mand, der skød den svenske Dragon, vilde ingen Ting trives efter den Tid. Det har været almindelig Folketros, at det netop var fordi, han skød Svenskeren, mens han sang en Salme, at alt vantrivedes for Manden.

Den daværende Præst i Kværndrup, Mads Knudsen Leegård, anfører i en Dagbog eller en Slags Kirkebog: „D. 29. Decemb. 1659 begravet en Rytter, som Stephan i Volstrup havde myrdet“. — Det er inuligen den samme Rytter, som Sagnet omtaler.

2.

De sidste Svenskere, der lå her i Sognet under Svenskekrigen, fik deres Rest i Kværndrup Præstegård. Herhen var de nemlig bleven lokkede for at beværtet med Brændevin og Øl. Denne Opvartning endte med, at de alle blev drukne og faldt i Søvn. Bymændene var nu straks tilrede, tog Geværerne bort, som Svenskerne havde sat tilside, og slog derpaa Svenskerne ned med Vognkæppe og Forke og lignende Våben. En af de svenske Soldater vågnede dog op, da denne Støj begyndte, og bad om Pardon. Der var da en af Mændene, der bad godt for ham, og man skåned ham og lod ham endogså få sit Gevær med, da han bad derom. Men såsnart han var kommen vel ud af den åbne Port, vendte han sig om og skød hen imellem Mændene, der imidlertid var kommen ud i Gården, og Skuddet traf da netop den Mand, der havde bedt godt for ham. De dræbte Svenskere blev nu

læsset på en Vogn og kørt ud på den Del af Bymarken, der kaldes Albjergsmarken, til et særligt Sted der kaldtes «Tromskirke», hvor der var gravet en Kule til at kaste dem i. Paa Vejen herud var der en af Svenskerne, der begyndte at røre sig, men så snart Kusken mærkede dette, greb han en Vognkæp, og med denne slog han Krigsmanden, så han var og blev død. Tromskirke er den Mark, der paa de to Sider mod Syd og Øst omslutes af Filipgyden og Albjergsvejen. Stedet har i lange Tider været anset for uhyggeligt om Aftenen, men her stod også i gamle Dage de største Egetræer under Egeskovgård.

3.

En andet Sagn, eller mulig en Udløber fra det sidst fortalte, siger, at da man slog de sidste Svenske ihjel her i Kværndrup, var der en, som slap fra dem, men som blev forfulgt af Bymændene, der nåede ham henne i Byen, hvor han skjulte sig bag et stort Pæretræ. Samtidig ringede man med Kirkeklokken, og da man nu kom hen imod Svenskeren, spurgte han (som var han helt uvidende om, hvad der foregik): «Hvorfor ringer man dog?» — «De ringer for din arme Sjæl», svarede en af Mændene, «for nu skal du dø!», og dermed slog de ham ned.

Det store Pæretræ synes at have stået for mindre end 100 År siden. Det har efter gamle Folks Forklaring stået i „Jordemoderens Toft“, ned ad ved Husene nærmest „Hjortekæret“. Når vi hører

dette Sagn, kommer vi i Tanker om den Soldat, der skød den Mand, der bad god for ham ved Myrderiet i Præstegården. Det er så rimeligt, at han blev forfaldet af Bymændene.

4.

Da de Svenske kom ind i Landet, forjog de Beboerne fra Huse og Gårde, og de måtte søge Skjul omkring i Skovene med deres Børn i den strænge Vintertid. Senere synes Svenskerne at have været mindre slæmme, og Bønderne kom da bedre ud af det med dem.

5.

En svensk Krigsmand var bleven tilbage her, efter at hans Landsmænd forøvrigt var forjagede. Han blev Gartner på Gården (c: på Egeskovgård), hvor han vistnok opholdt sig i flere År. Denne Mand havde engang i Krigens Tid stukket et Barn ihjel, og Barnet havde i Øjeblikket foldet sine Hænder om hans Spyd eller Bajonet og set så ynksomt på ham. Dette Syn kunde han ikke glemme, og han ønskede at få Lejlighed til at vise en mere menneskelig Måde at være på. Der indtraf da også snart efter en sådan Lejlighed. Han var nemlig gået ind i en Gård for at plyndre og fandt da Konen her i Barnsnød. Han gjorde hende nu ikke alene ikke noget ondt, men søgte endog at holde sine Kammerater derfra, idet

han tog en Dyne og skar i Stykker og spredte Fjerene omkring i Gården, ligesom han slog Fjelle for Vinduerne, alt for at bibringe Kammeraterne den Tro, at her var alt udplyndret i Forvejen. Denne List lykkedes også fuldstændig. Denne Historie fortalte han tidt senere og føjede da altid til: «fortjente jeg mig ikke Himmerig ved det sidste, så fortjente jeg Helvede ved det første.

Denne Svenskers Efterkommere lever endnu her på Egnen, og de har indtil de seneste Slægtled kendt deres Afstamning.

6.

I Volstrup By, Ringe Sogn, enedes Bymændene om på en og samme Nat at skille sig af med de svenske Krigsfolk, som lå der i Byen, hvilket ogsaa fuldstændig lykkedes for dem, hver Mand dræbte sin Indkvartering. Alle de dræbte Svenske blev ført uden for Byen og begravede i en lille Tørvemose lige neden for «Springet», en Banke nordvest for Byen. En af Svenskerne var imidlertid ved at live op igen, men en Mand greb da et godt Stykke Brænde og bragte dermed Svenskeren til endelig Ro.

7.

En gammel Kone fortalte, at da Polakkerne kom herind i Landet for at hjælpe os mod Svenskerne,

viste det sig, at de var værre end selve Fjenden. De røvede mere på 3 Dage, end Svenskerne vilde have gjort på 3 År.

På Spørgsmål om, hvad vel Grunden kunde være til, at de plyndrede så slemt, svarede hun: «Det var for Penge, vi skyldte dem».

Den gamle Mette Marie havde vistnok Ret: Vi havde vel ikke betalt Polakkerne deres Sold, og derfor skyldte vi dem Penge, dem de nu søgte at få fat på hvor som helst.

8.

På Bobjerg Mark i Lunde Sogn mellem Øksenhavegård og Skovbjerggård, der hvor Svendborglandevejen går forbi en tredie Gård (Amsterdam er den undertiden nævnt), blev i Svenskekrigens Tid to svenske Soldater skudte. Det gik sådan til: Ridefogden på Mullerup havde været nede i «Skiftemosen» ved Højs Ris for at tilsé noget Skov her, der hørte til Mullerup. På Vejen hjemad blev han på ovennævnte Sted standset af to svenske Soldater, der truede med at udplyndre og dræbe ham. Han trak hurtigt en Pistol frem og skød den ene Soldat, den anden skød på Ridefogden, men fejlede. Begge to skyndte sig nu at lade Skydevåbnene igen, thi den, der blev først færdig, var naturligvis Sejrherre. Her var Ridefogden imidlertid den snarrådigste; han gav sig nemlig ikke Tid til at sætte Kugle i Pistolen, men lod sin Jern-

ladestok blive i Løbet i Stedet for Kugle, og med den skød han så Svenskeren.

Dette Sagn fik for omtrent en halv Snes År siden (i 1890erne) en Slags Stadfæstelse, idet der på den angivne Kampplads fandtes en gammel Soldatersabel. Fæstet var tildels smuldret, og Klingen var sammennittet tæt ved Fæstet; den havde altså engang været knækket. Sablen findes nu i Museet i Svendborg.

P. Jensen.
